

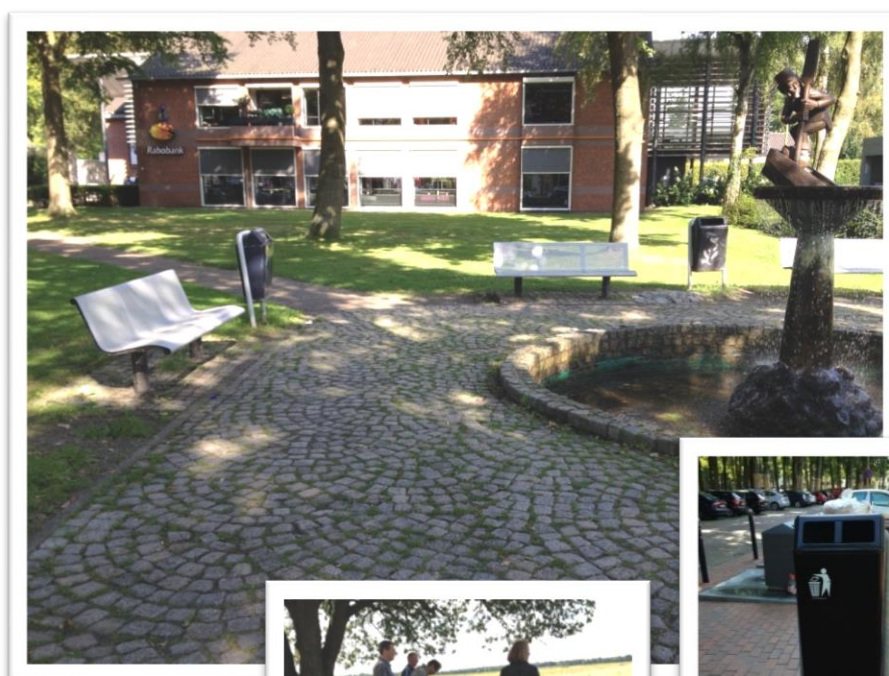

Plaatsingscriteria afvalbakken

gemeente Tynaarlo

Voor een effectieve plaatsing van
afvalbakken

10 maart **2015**

Plaatsingscriteria afvalbakken

Voor een effectieve plaatsing van afvalbakken

gemeente Tynaarlo

Colofon

Opdrachtgever:
Gemeente Tynaarlo - Jeroen Soppe

Project:
Plaatsingscriteria afvalbakken

Cyber Adviseurs:
Marjel Das (projectleider)
Trijntje Tilstra (projectmedewerker)

Datum: 10 maart 2015

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
	Inleiding	7
	1.1 Aanleiding	7
	1.2 Doel project	7
	1.3 Aanpak	7
	1.4 Minder afvalbakken, minder zwerfafval?	8
2	Plaatsingscriteria	9
	2.1 Resultaten veldinventarisatie	9
	2.2 Plaatsingscriteria	10
	2.3 Aantal weg te halen afvalbakken	12
3	Vervolgstappen	13
	3.1 Werkwijze weghalen van afvalbakken	13
	3.2 Communicatie	13
	3.3 Top 8 vragen en richtlijnen voor de antwoorden	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Tynaarlo heeft enkele jaren geleden het gehele areaal afvalbakken geïnteriseerd. Hieruit kwam onder andere naar voren dat veel afvalbakken niet (intensief) worden gebruikt en weggehaald kunnen worden, met name in het buitengebied en op plekken waar veel huisvuil in de bakken gedumpt wordt (zie kader). De introductie van diftar heeft er daarnaast toe geleid dat er regelmatig huishoudelijk afval in de gemeentelijke afvalbakken gedeponeerd wordt.

De resultaten en aanbevelingen van deze inventarisatie zijn om verschillende redenen niet nader geanalyseerd en in uitvoering gebracht. De recente bezuinigingsvraag op het beheer en onderhoud van afvalbakken was de aanleiding om de resultaten van de inventarisatie tegen het licht te houden, deze vast te stellen en te komen tot een praktisch uitvoeringsplan inclusief communicatierichtlijnen.

1.2 Doel project

Het doel van het project plaatsingscriteria is tweeledig:

- Beleidsrichtlijnen opstellen voor het wel of niet plaatsen van afvalbakken zodat er onderbouwd gereageerd kan worden op aanvraag voor een (extra) afvalbak.
- Inzichtelijk maken welke afvalbakken weggehaald kunnen worden (op basis van de richtlijnen) om aan het bezuinigingsvraagstuk te kunnen voldoen;

1.3 Aanpak

De volgende stappen zijn uitgevoerd:

- Vaststellen plan van aanpak en het bepalen van kaders
- Veldinventarisatie afvalbakken in verschillende gebiedstypes
- Analyse resultaten bestaande gegevens (vanuit de projecten van 2011) en inventarisatie
- Opstellen praktisch uitvoeringsplan, inclusief:

Samenvatting resultaten eerder uitgevoerde afvalbakkenprojecten (2011):

- Inzicht in locaties en gebruik van afvalbakken
- Opstellen plaatsingsrichtlijnen
- Welke afvalbakken weg of waar extra bak plaatsen
- Uitgangspunten 2011:
 - Eén standaardbak
 - Verzoeken alleen binnen beleid
 - Afvalbakken aanwezig:
 - In winkelcentra
 - Bij openbare eetgelegenheden (>25m)
 - Langs belangrijke routes en kruispunten
 - Langs snoeproutes
 - Bij bushaltes langs hoofdroute
 - Bij jongerenplekken
 - Bij speelplekken
 - Niet per definitie bij bank
 - Niet in buitengebied muv plaatsen met veel afval
- In totaal is destijds geconstateerd dat 114 van de 304 bakken weggehaald worden (niet gebruikt, buitengebied of huisvuildumping) en 4 bijgeplaatst worden.

- Plaatsingscriteria waarmee beargumenteerd een keuze kan worden gemaakt in het wel of niet plaatsen van een bak (hoofdstuk 2)
- Inzicht in afvalvakken die op basis van de beslistabellen weggehaald kunnen worden (hoofdstuk 2)
- Richtlijnen voor implementatie en communicatie bij het weghalen van afvalbakken (hoofdstuk 3)

1.4 Minder afvalbakken, minder zwerfafval?

Steeds meer gemeenten dringen in het kader van krimpemde budgetten en een terugtrekkende overheid hun areaal afvalbakken terug en kijken kritisch naar het plaatsen van extra afvalbakken. Maar geen enkele gemeente zit er op te wachten dat er meer zwerfafval ontstaat. Dat levert klachten op en handmatig prikken is in het algemeen duurder dan het ledigen van afvalbakken. In het kader wordt een aantal ervaringen over het weghalen van bakken toegelicht.

In het algemeen blijkt dat het weghalen van bakken niet meteen tot meer zwerfafval leidt, maar dat er goed nagedacht moet worden over de locaties waar de bakken weggehaald worden. Zo zijn buitengebieden en woonwijken met een gemiddelde of lage woondichtheid, locatietypes waar het weghalen van bakken niet direct tot meer zwerfafval leidt. In winkelcentra, stationsgebieden en langs snoeproutes is dat wel het geval.

Gemeente Hattem haalde alle afvalbakken buiten het centrum weg. Dit leidde tot enkele reacties van bewoners, maar in het algemeen was er begrip voor de redenen van het weghalen. Op carpoolplaatsen leidde het weghalen van bakken tot meer zwerfvuil: hier zijn daarom enkele bakken teruggeplaatst.

Gemeente Arnhem haalde maar liefst de helft van de 1300 bakken weg. De gemeten kwaliteit is gelijk gebleven en het aantal klachten is gelijk gebleven. 100 Arnhemmers maakten daarnaast gebruik van de mogelijkheid om een afvalbak te adopteren.

Gemeente Landgraaf verwijderde eind 2011 zo'n 200, 35%, afvalbakken. Het ging vooral om bakken die nauwelijks werden gebruikt en in het buitengebied stonden. Verder zijn scholen en bewoners betrokken en is op diverse manieren gecommuniceerd over de veranderingen. Ook is gekozen voor minder en andere types afvalbakken. Het effect waren nettere straten en minder huisvuildumping.

Staatsbosbeheer begon 10 jaar geleden al met het verminderen van afvalbakken. Afvalbakken bleken vuil aan te trekken omdat ze snel vol waren of niet goed werden geleegd. Slechts op drukke plekken zoals parkeerplaatsen werden nog bakken geplaatst. De hoeveelheid afval is verminderd en de kosten van het opruimen zijn verlaagd.

Nationaal Park de Hoge Veluwe kent positieve ervaringen met het weghalen van afvalbakken.

Tegenwoordig staan er nog 25 bakken, terwijl dat er voor 2005 nog 85 waren. Jaarlijks levert dit een besparing op van € 15.000. Volgens een parkmedewerker nemen mensen hun afval nu mee naar huis.

2 Plaatsingscriteria

2.1 Resultaten veldinventarisatie

Voorafgaand aan het opstellen van de plaatsingscriteria heeft op 21 augustus 2014 een rondgang plaatsgevonden langs verschillende locaties in Zuidlaren: het centrum, een begraafplaats, sportterrein en recreatiegebied. De volgende punten vielen op:

- Veel afvalbakken, met name in het centrum van Zuidlaren en de entree bij de Zuidlaarderplas.
- Diversiteit in soort afvalbakken: op begraafplaatsen en op de jongerenontmoetingsplek een ander type dan de standaard Bammensbak, in het centrum van Zuidlaren wordt een andere kleur toegepast, bij een afvalinzamelcontainer staat een grotere afvalbak, de ene afvalbak heeft een klep en de andere niet.
- Bakken staan in het algemeen op een logische (zichtbare en makkelijk te bereiken) locatie, al valt de standaard zwarte kleur niet altijd goed op.
- Afvalbakken in het centrum van Zuidlaren staan in lijn met overig straatmeubilair.
- Afvalbakken zijn in redelijk goede staat: hier en daar is sprake van roestvorming, afgebladderde coating of graffiti.
- De meeste bakken zijn vrijwel leeg tot redelijk vol (ca. 50%).
- Op de hangplekken van jongeren na, ligt er nauwelijks zwerfafval rondom de bakken.
- Op begraafplaatsen type bak dat i.v.m. kleine inwerpopening niet voldoet (o.a. boeketten / planten passen hier niet in): hier zijn daarom rolcontainers bij geplaatst: deze functioneren maar passen qua uitstraling niet bij de bijzondere functie van de plek.
- Bij hangplek bij sportterrein De Zwet staat een stalen korf als ('hufferproof') afvalbak.

De afvalbakken in het centrum worden goed gebruikt

Op begraafplaatsen voldoet de locatie van de afvalbakken, echter de inwerpopening is niet optimaal

Bij elk bankje een afvalbak?

Een extra grote bak in het centrum

De afvalbak die als standaard toegepast wordt in Tynaarlo

De supermarkt heeft zelf ook een afvalbak bij de opening neergezet

Voorstellen die deze dag zijn gedaan:

- Alleen bij uitzondering een extra grote afvalbak plaatsen (zie foto): de zakken die hierin zitten kunnen namelijk te zwaar worden bij het ledigen.
- Een afvalbak bij verzamelcontainers is wenselijk, zeker bij glasbakken.
- Zo veel mogelijk dezelfde types afvalbakken (uniformiteit).
- Minder afvalbakken op begraafplaatsen.
- Geen afvalbakken meer in het buitengebied.
- Geen afvalbakken bij speelterreinen.

2.2 Plaatsingscriteria

Basisuitgangspunten afvalbakken:

De gemeente Tynaarlo wil enkel in een aantal gebiedstypes en onder bepaalde voorwaarden nog extra bakken plaatsen of de huidige bakken vervangen.

- Als standaardafvalbak hanteert Tynaarlo de Bammens afvalbak, type Capitole, 50 liter, in de kleur zwart (zie foto). De bakken hebben, om het dumpen van huisvuil tegen te gaan, een 'scheider' in de inwerpopening.
- De volgende locaties zijn een uitzondering:
 - Centrum Zuidlaren, in verband met het bijzonder stedenbouwkundig ontwerp wordt hier standaard afvalbak in het donkerblauw toegepast.
 - Begraafplaatsen: type bak verschilt per begraafplaats.
 - Bij uitzondering worden er extra grote afvalbakken geplaatst, als blijkt dat het huidige capaciteit en ledigingsfrequentie niet voldoet.
- In de gebiedstypes waar de afvalbakken nog voorkomen, staan de afvalbakken op de meest logische plek: de plek die het meest zichtbaar en bereikbaar is voor gebruikers en beheerders (zoals bij een bankje of op een kruispunt).
- Er worden geen bakken geplaatst nabij openbare eetgelegenheden: ondernemers worden geacht 25 meter rondom hun zaak, de omgeving schoon te houden (APV).

De volgende basisuitgangspunten over afvalbakken zijn afkomstig uit de leidraad afvalbakken van CROW. Deze basisuitgangspunten worden in acht genomen bij het opstellen van de plaatsingscriteria

- **Vindbaar + herkenbaar:** uniform en op verwachte plekken
- **Gebruiksgemak:** bereikbaar, logische plaats, ruime capaciteit, meer/grotere bakken/hogere lediging bij niet regelmatige + haastige gebruikers, inspelen op variabiliteit.

- **Aantrekkelijkheid:** Een bak moet schoon, heel en niet te vol zijn. Op specifieke plekken helpt een bijzondere vormgeving, bijvoorbeeld langs snoeproutes
- **Bewustwording:** Gebruikers moeten gewezen worden op de juiste norm, namelijk dat afval in de bak hoort.

Criteria per gebiedstype of voorziening:

Gebiedstype	Uitgesplitst gebiedstype:	Criteria:	Overige aandachtspunten:
Centrum	Winkelgebieden Zuidlaren, Vries en Eelde	<ul style="list-style-type: none"> • Elke 30 meter een afvalbak • Afvalbak plaatsen op logische plek (bij ingang / bankje etc). 	
	Centra zoals vastgelegd in de BOR (exclusief de onderscheiden winkelgebieden)	<ul style="list-style-type: none"> • Elke 70 meter een afvalbak • Afvalbak plaatsen op logische plek (bij ingang / bankje etc). 	
Begraafplaatsen		<ul style="list-style-type: none"> • Aantal en locatie afvalbakken zijn maatwerk / proefondervindelijk (huidige situatie voldoet) • Afvalbak plaatsen op logische plek (bij ingang / bankje / waterpunt etc). 	Huidige bakken, die niet voldoen i.v.m. te kleine inwerpopening, worden gaandeweg vervangen door 1 type afvalbak.
Scholengebied	Snoeproutes (wandelmroutes en fietsroutes schooljeugd)	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal en locatie afvalbakken zijn maatwerk / proefondervindelijk 	Huidige situatie voldoet, wellicht andere maatregelen inzetten om zwerfafval te verminderen
	MFA (Mutifunctionele accommodatie)	<ul style="list-style-type: none"> • Afvalbak nabij ingang op parkeerplek 	
Speelvoorzieningen	Jongeren(hang)plekken	<ul style="list-style-type: none"> • Afvalbak op logische plek (bij ingang / bankje etc..) • Maatwerk / proefondervindelijk: 	Ligging van jongerenplekken verandert regelmatig: afstemming met jongerenwerk
	Attractieplekken waar meerdere sport-, spel-, en recreatiefuncties gecombineerd zijn	<ul style="list-style-type: none"> • Afvalbak op logische plek (bij ingang / bankje etc). 	
Sportterrein		<ul style="list-style-type: none"> • Afvalbak nabij ingang op parkeerplek 	Bakken op het sportterrein worden door verenigingen zelf onderhouden
Afvalverzamelcontainers		<ul style="list-style-type: none"> • 1 afvalbak nabij afvalverzamelcontainer 	

Locaties waar de bakken op basis van criteria weggehaald kunnen worden:

- Bushaltes: hier staan afvalbakken die onder het beheer van de provincie vallen. Afvalbakken laten weghalen.
- Woonwijken.
- Buitengebied, ook niet langs recreatieve plekken.
- Bedrijventerreinen (kantorenparken / industriegebieden).
- Trapvelden.
- Kleine speelplekken of –voorzieningen.
- Monumenten.
- Evenementen: het verwijderen van zwerfafval wordt in de vergunning geregeld.
- Banken: niet langer wordt er automatisch bij elke bank een afvalbak geplaatst (in de gebieden waar nog afvalbakken voorkomen kunnen er wel naast bankjes een afvalbak geplaatst worden omdat dat een logische plek is).

2.3 Aantal weg te halen afvalbakken

Op basis van de criteria kunnen er volgens de eerste inschatting 110 van de circa 300 afvalbakken weggehaald worden (ruim 36%). In de tabel staat het aantal weg te halen bakken per kern en gebiedstype weergegeven:

Kern:	Aantal bakken dat weggehaald kan worden op basis van de criteria:		
	Woongebied etc.:	Buitengebied:	Totaal
Zuidlaren	32 (excl. centrum en stationsgebied)	31	63
Vries	9	10	19
Eelde	13	6	19
Donderen	4	5	9
Totaal	58	52	110

3

Vervolgstappen

3.1 Werkwijze weghalen van afvalbakken

Het voorstel van de gemeentelijke projectgroep is om de afvalbakken gefaseerd en 'low-profile' weg te halen. Dit houdt in dat niet alle afvalbakken in één keer weggehaald worden, maar dat dit eerst gebeurt in het buitengebied en de bedrijventerreinen. Hetzelfde geldt voor afvalbakken die nauwelijks gebruikt worden, of die aan vervanging toe zijn. Als er meerdere afvalbakken tegelijkertijd weggehaald worden is aan te raden een globale planning op te stellen, en aandacht te schenken aan externe communicatie (zeker als het om bakken in woonwijken gaat).

3.2 Communicatie

Omdat er relatief veel afvalbakken weggehaald worden, waarvan een groot deel in woonwijken staat, is het belangrijk om stil te staan bij de wijze van communiceren. Dit geldt ook voor de gemeentelijke organisatie, die ook op de hoogte moet zijn van de criteria en de plannen. In deze paragraaf gaan we puntsgewijs in op de interne communicatie (gemeentelijke organisatie) en externe communicatie.

Interne communicatie:

- De **wethouder**: Bespreken van de criteria, de gevolgen (ook wat betreft besparingen), en de wijze van weghalen en communicatie.
- College: criteria goed laten keuren.

Daarnaast adviseren wij de plaatsingscriteria en de plannen om de bakken weg te halen, (in ieder geval) te delen met de volgende medewerkers:

- **Buitendienstmedewerkers**: aangezien zij de afvalbakken ledigen of beheren is het raadzaam hen in te lichten over de plannen en criteria, en wat dat betekent voor hun dagelijks werk. Buitendienstmedewerkers moeten extra opletten op 'hotspots' die mogelijk ontstaan als afvalbakken verwijderd worden. Het is aan te

- raden om de medewerkers die de bakken daadwerkelijk verwijderen, de criteria toe te lichten zodat zij bewoners uitleg kunnen geven als zij hier tijdens het weghalen vragen over krijgen.
- **De ontwerper(s) / stedenbouwkundige(n)** van de gemeente, zodat zij in hun nieuwe ontwerpen / herinrichting rekening houden met de criteria (bijvoorbeeld niet langer bij elke bank een afvalbak).
- **Jongerenwerker**, over de veranderde locaties van jongeren(hang)plekken, zodat de gemeente bakken 'mee kan verplaatsen'.
- **Klanten Contact Centrum**: het is belangrijk dat telefonisten op de hoogte zijn van de criteria en plannen omdat zij als eerste (mogelijke) reacties van bewoners binnen kunnen krijgen. Zie ook paragraaf 3.3 'top 8 vragen en antwoorden': telefonisten dienen deze te kennen zodat zij helder en eenduidig uitleg kunnen geven.
- **Provincie Drenthe**, afstemming met betrekking tot het beleid rondom de afvalbakken bij bushaltes: wie vervangt de bakken als dat nodig is.

Figuur 1 Gemeente Rheden maakte met stickers op de bakken duidelijk dat de bak weggaat (en waarom). In Rheden is adoptie mogelijk.

Externe communicatie:

Bij deze adviezen over de externe communicatie gaan we uit van het 'low-profile' en gefaseerd weghalen van bakken¹. Als er gekozen wordt om in bijvoorbeeld woongebieden in één keer wel veel afvalbakken tegelijkertijd afvalbakken weggehaald worden is het raadzaam bewoners hierover te informeren.

Denk aan de volgende communicatievormen:

- Een artikeltje in de krant en op de website. Leg hierbij helder uit wat de aanleiding is van het weghalen van bakken (bezuinigingen), wanneer dat (ongeveer) gebeurt en dat er criteria opgesteld zijn. Op internet staan diverse voorbeelden van dergelijke artikelen.
- Communiceer op de afvalbakken zelf, bijvoorbeeld met een opvallende sticker (zie afbeelding). Deze manier van communiceren, die vooral in woonwijken werkt, spreekt meteen de gebruikers van de afvalbak aan en maakt duidelijk waarom de bak weggehaald wordt.
- Licht de criteria en plannen toe aan sportverenigingen, scholen en ondernemers, tijdens regulier overleg
- Licht de (horeca- of supermarkt) ondernemer in als er een afvalbak grenzend aan zijn onderneming weggehaald wordt.

¹ Als bakken toch in één keer weggehaald worden (wat meer vragen kan oproepen bij bewoners) is het aan te raden om voor een meer actieve vorm van communicatie te kiezen.

3.3 Top 8 vragen en richtlijnen voor antwoorden

Om voorbereid te zijn op vragen en reacties naar aanleiding van het weghalen van afvalbakken, is een 'top 8' van te verwachten vragen en mogelijke antwoorden opgesteld. Het is aan te raden deze lijst aan te passen zodra de precieze strategie voor het weghalen van bakken verder uitgewerkt is. Onderstaande vragen en antwoorden gaan uit van de 'low-profile' strategie.

1 Waarom zijn de afvalbakken / is de afvalbak weg?

In verband met de bezuinigingen enerzijds, en het feit dat veel bakken niet gebruikt werden anderzijds. Daarom hebben we criteria opgesteld, die bepalen waar nog bakken voorkomen en waar niet meer. De gewoonte dat de gemeente bijvoorbeeld bij elk bank automatisch een bak plaatsen, geldt niet meer. Praktijkvoorbeelden uit het land laten zien dat het weghalen van bakken niet per se tot meer rommel leidt.

2 Ik zag dat er bakken worden weggehaald, gebeurt dit ook in mijn wijk?

In principe worden in alle woonwijken de afvalbakken weggehaald, behalve bij de grotere attractieplekken, glasbakken en snoeproutes.

3 Kan ik bezwaar aantekenen en hoe dan?

Ja, dat kan door een brief te schrijven aan college van b&w.

4 Kan ik ook een bak adopteren / zelf beheren / zelf ledigen?

De gemeente ondersteunt adoptie of zelfbeheer niet.

5 Wat gebeurt er met de bakken die over zijn?

Deze bakken worden opgeslagen voor hergebruik indien de kwaliteit afdoende is. Overige bakken worden afgevoerd.

6 Hoe vaak worden de bakken die er nu nog staan, geledigd?

De ledigingsfrequentie verandert niet, tenzij onze medewerkers merken dat de frequentie aangepast dient te worden.

7 Ik zie dat er allemaal afvalbakken weggehaald zijn in het buitengebied, waarom is daar niet over gecommuniceerd?

De gemeente verwacht weinig reacties omdat een groot deel van de bakken weinig gebruikt werd. Daarom heeft de gemeente er voor gekozen om er geen / weinig ruchtbaarheid aan te geven.

8 Als er op een plek heel veel troep ligt, komt er dan een afvalbak terug?

In principe worden geen afvalbakken teruggeplaatst maar de gemeente houdt goed in de gaten of er structureel problemen blijven.

cyber

Adviseurs voor buitenruimte

ALGEMEEN POSTADRES
Postbus 3 | 2410 AA Bodegraven
Fax +31 (0)172 477 678

VESTIGING BODEGRAVEN
Kerkstraat 103 | 2411 AC Bodegraven
T +31 (0)172 631 720

VESTIGING KAMPEN
Burgwal 121 | 8261 EV Kampen
T +31 (0)38 422 00 24

info@cyber-adviseurs.nl
www.cyber-adviseurs.nl